

הלכות הדף היומי

מסכת מגילה

תוכן

- א. בן עיר שהלך לכרך ובן כרך שהלך לעיר אם עתיד לחזור ... ואם לאו ... שעתיד לחזור בלילי ארבעה עשר.....1
- ב. בן כרך (ירושלים) שהלך לעיר.....2
- ג. בן עיר שהלך לכרך.....3
- ד. מהיכן קורא אדם את המגילה ... הלכה כדברי האומר כולה ... צריכה שתהא כתובה כולה 4
- ה. שאם תפרה בחומי פשתן פסולה ... שאם הטיל בה שלשה חומי גדין כשרה ... ובלבד שיהו משולשין.....6
- ו. הקורא במגילה הכתובה בין הכתובים לא יצא ... אבל מחסרא ומייתרא פורתא לית לן בה ... בצבור שנו.....7
- ז. שיור התפר הלכה למשה מסיני ומחו לה אמוחא ולא אמרו אלא כדי שלא יקרע...7
- ח. הכל כשרין לקרות את המגילה חוץ מחרש שוטה וקטן.....8

דף יט.

א. בן עיר שהלך לכרך ובן כרך שהלך לעיר אם עתיד לחזור ... ואם לאו ... שעתיד לחזור בלילי ארבעה עשר

חובת דיני הפורים נקבעת לפי מקומו של האדם אם הוא פרוז כלומר מעיר שאינה מוקפת חומה נוהג בי"ד, ואם הוא מוקף בן כרך נוהג בט"ו. אולם בשונה מדינים אחרים אין זה מקבע לפי קביעותו במקום מסויים אלא יכול הוא להיות ליום אחד כמוקף או פרוז אפילו אם קביעותו הרגילה היא אחרת. ומי ששייך לערי הפרוזות אפי' יום א' קרוי פרוז וקורא בי"ד ובן אדם הוא שייך למוקפים אפי' יום א' קרוי מוקף ותלוי היכן הי' דעתו בשעת נסיעתו להיות בתחלת היום וזמן קריאה הוא העיקר ביום.

נחלקו הראשונים¹ על פי מה נקבע מקומו לענין זה, שיטת רש"י שיום ט"ו הוא הקובע להיות כבן כרך, ולא יום י"ד, ולכן אם נמצא ביום י"ד בכרך אין דינו כבן כרך, אא"כ יהיה שם ביום ט"ו, ובן כרך הנמצא בעיר הימצאותו

¹ כמבואר בב"י תרפה

הלכות הדרף היומי

מסכת מגילה

ביום י"ד בעיר הוא הקובע אותו להיות כבן עיר², וכן פסקו השו"ע והגר"א, המשנ"ב והחזו"א.

שיטת הרא"ש³ שיום י"ד הוא הקובע, ולפיכך בן עיר הנמצא מחוץ למקום חיוב י"ד כלומר שנמצא בכרך ביום י"ד נקבע חיובו למוקף, אף אם יחזור ויהיה בעירו ביום ט"ו קורא המגילה ביום ט"ו. וכן דעת הטור והלבוש, והא"ר וס' ראשון לציון.

בן כרך (ירושלים) שהלך לעיר

ולפיכך להלכה⁴ היוצא מירושלים קודם ימי הפורים לעיר אחרת. (בן כרך שהלך לעיר) אם חוזר לירושלים אפילו בליל י"ד אדר אך קודם שהאיר היום, אין לו דין פרוזי כלל, וקורא את המגילה רק בט"ו אדר, לילה ויום כאנשי ירושלים, ואינו קורא את המגילה בליל י"ד אדר אע"פ שעדיין הוא נמצא מחוץ לירושלים⁵.

ואפילו אם היה דעתו בעת נסיעתו לחזור למקומו בליל י"ד קודם שיאיר היום כלומר עמוד השחר אף שלבסוף נתעכב ולא חזר קורא בט"ו.

ודעת החזו"א שאין נ"מ בדעתו בשעת יציאתו מביתו אלא דעתו בכניסת הלילה להיות בהאיר המזרח קובעת את דינו לפיכך בן כרך שהלך לעיר אם יצא מכרכו אחר כניסת ליל י"ד נשאר בן כרך ואינו קורא בי"ד, ואם יצא והגיע לעיר קודם כניסת ליל י"ד אם דעתו בכניסת ליל י"ד להיות בעיד עד האיר המזרח של י"ד נעשה פרוז וקורא עמהם בליל י"ד וביום י"ד אף אם כבר חזר לכרכו קודם שהאיר המזרח בין שחזר באונס בין ברצון ואם היתה דעתו לצאת קודם שיאיר המזרח נשאר בן כרך ואין קורא בלילה ולא ביום אף אם נתעכב אחר שהאיר המזרח בין באונס בין ברצון.

אם חוזר לירושלים ביום י"ד אדר, אחרי שהאיר היום, אם לא היה לו החלטה קודמת לחזור קודם יום י"ד, חל עליו דין פרוזי, וחייב בקריאת המגילה ביום י"ד, אע"פ שהוא נמצא בירושלים.

² וכשיטתו סוברים הרמב"ן (במלחמות על הרי"ף), הריטב"א, הר"ן בדעת הרי"ף, הרי"א, ולדעת המגיד משנה וכס"מ גם הרמב"ם סובר כן,

³ שיטת הראב"ד (שעל הרי"ף) ג"כ כהרא"ש, שיום י"ד קובע בן עיר להיות כבן כרך, אלא שסבירא ליה שחייב לישאר בכרך בט"ו ולקרות שם המגילה, אבל אם חוזר לעירו ליום ט"ו נפטר מכאן ומכאן, וכשיטתו נוקטים: הי"מ שבריתב"א, המאירי והר"ן, והגרצ"פ פראנק זצ"ל ועוד כמה אחרונים כתבו שיש להשוש לשיטת הרא"ש והראב"ד וסייעתם.

⁴ על פי שו"ת הר צבי אורח חיים ב סימן קכח ושונה הלכות תרפח יד – טז

⁵ שו"ת הר צבי שם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת מגילה

ואפילו אם לא הי' בדעתו בעת נסיעתו לחזור משם רק ביום י"ד בבקר, קורא בי"ד ואף שחזר באותו יום ובא לכרך צריך לקרות בי"ד. אולם אם חזר קודם עמוד השחר לכרך, הגם שדעתו בעת נסיעתו היה לחזור לאחר עמוד השחר, דינו כבן כרך.

היוצא מירושלים ודעתו לחזור בליל ט"ו, חייב לקרוא את המגילה בי"ד לילה ויום, במקום בו הוא נמצא. וכשחזר בירושלים בליל ט"ו מתחייב בקריאת המגילה שנית⁶, ואע"פ שכבר קרא ביום י"ד מתחייב שוב בט"ו כדין מוקף ובן כרך. ולדעת החזו"א אינו חייב אא"כ הגיע לשם בתחילת ליל ט"ו ולכן מי שמתכנן לעשות כן צריך לודאות להגיע לירושלים לפני ליל ט"ו או אחרי עלות השחר של ט"ו.

היוצא מירושלים והיה בדעתו שלא להתעכב חוץ לירושלים ביום י"ד, אלא לחזור לירושלים בליל י"ד קודם שהאיר היום ולבסוף נאנס ונתעכב שלא לרצונו גם ביום י"ד או גם ביום ט"ו תליא בפלוגתא דרבנותא אי יש לו דין פרזי או דין מוקף ולכן חייב במגילה ביום י"ד לילה ויום אבל לא יברך ברכות המגילה וגם הקורא שכבר יצא יד"ח לא יברך בשבילו.

אם חזר לירושלים ליל ט"ו קודם שהאיר היום חייב במגילה ובברכה. ולדעת החזו"א אינו חייב ולכן יזהר להגיע קודם ליל ט"ו.

היוצא מירושלים בליל י"ד קודם שהאיר היום ע"מ לחזור לירושלים בליל ט"ו, חייב בקריאת המגילה ביום י"ד.

וכמבואר לדעת החזו"א הכל תלוי בדעתו בליל י"ד, ודעתו בליל ט"ו ולכן אם היה דעתו בליל י"ד לא לחזור ואח"כ נמלך אפילו קודם שהאיר היום יקרא בלא ברכה. אם חזר לירושלים בליל ט"ו מתחייב גם בט"ו לילה ויום כדין בן כרך. אם חזר לירושלים ביום ט"ו בבקר פטור מקריאת המגילה של יום ט"ו כדין פרזי.

היוצא מירושלים ביום י"ד אחרי שהאיר היום וחזר בליל ט"ו לירושלים פטור ממגילה ביום י"ד וחייב ביום ט"ו כדין מוקף.

היוצא מירושלים ביום י"ד בבקר וחזר לירושלים ביום ט"ו בבקר לדעת כמה מהראשונים חוששין לו לביטול מצות מגילה לגמרי שמא לא נתחייב לא ביום י"ד ולא ביום ט"ו.

בן עיר שהלך לכרך

בן עיר אחרת שהוא אורח בירושלים וחזר לעירו ביום י"ד אחרי שהאיר היום פליגי הראשונים אי יש לו דין מוקף בן יומו, ולכן חייב במגילה בי"ד לילה ויום אבל לא יברך בעצמו וכן הדין

⁶ חזו"א סי' קנ"ב (ואפילו חזר לירושלים לאחר כניסת ליל ט"ו, כיון שהוא בן כרך), שו"ת הר צבי שם, מנחת שלמה סי' כ"ג.

הלכות הדף היומי

מסכת מגילה

אם יוצא מירושלים לחזור לעירו בליל ט"ו. ואם חזר ביום ט"ו נעשה ודאי מוקף וקורא בט"ו אף לאחר שחזר לעירו.

בן עיר אחרת שהוא אורח בירושלם ובליל י"ד אדר קודם שהאיר היום חוזר לעירו חייב במגילה בי"ד אדר לילה ויום וקורא את המגילה בליל י"ד אע"פ שהוא עדין בירושלים, ואע"פ שבעת יציאתו מביתו היה דעתו להתעכב בירושלים ביום י"ד אדר וגם בט"ו, מ"מ דינו כפרזי, ואם חזר בירושלים ביום י"ד או בליל ט"ו אדר נתבאר לעיל אות י"ב.

אם חוזר מירושלים ביום ט"ו בבקר אם בשעת נסיעתו לירושלים היה בדעתו לצאת מירושלים יום ט"ו בבקר חייב במגילה ביום ט"ו ואף לאחר שחזר לעירו קורא שם בברכה. אך אם לא היה בדעתו להתעכב בירושלים עד יום ט"ו ונתעכב שמה שלא לרצונו הוי ספק מוקף וקורא בט"ו בלא ברכה.

בן עיר אחרת שיוצא מעירו ביום י"ד בבקר ובא לירושלים להתעכב שמה גם ביום ט"ו חייב במגילה ביום י"ד וקורא בברכה אף בירושלים אבל ביום ט"ו יש חילוק בדבר אם הוא בן ירושלם והיה אורח בעיר אחרת וחזר לירושלם ביום י"ד בבקר חייב בי"ד וחייב שנית גם בט"ו כדין מוקף, אבל אם הוא בן עיר אחרת שבא לירושלים ביום י"ד להתעכב גם בט"ו לא חל עליו דין מוקף ואינו חייב אלא ביום י"ד לבד.

בן עיר אחרת שבא לירושלים ביום י"ד ע"מ להתעכב שמה ביום ט"ו ולא קרא את המגילה ביום י"ד חייב במגילה ביום ט"ו.

בן עיר אחרת שבא לירושלים בליל י"ד, אם דעתו להתעכב בירושלים גם ביום ט"ו בבקר דינו כמוקף וחיובו רק בט"ו, אבל אם חוזר ביום י"ד לעירו הוי ספק, ולכן חייב להשאיר בירושלים בט"ו כדי שיהא חיובו ודאי ביום ט"ו לחוד, ואם יחזור בליל ט"ו קורא בשני הימים בלי ברכה.

בן עיר אחרת שבא לירושלים ביום י"ד שחיובו הוא רק ביום י"ד, אינו יכול להוציא את בני ירושלים בקריאתו. וכן בן ירושלים שבא לעיר אחרת ע"מ לחזור בליל י"ד אינו מוציא את בני העיר בקריאתו ובדיעבד יצאו.

אם קורא את המגילה בירושלים קודם צאתו לדרך, צריך לקרותה הוא בעצמו בפני עשרה אע"פ שהם אינם יוצאים בקריאה זו, ואם אין לו עשרה קורא בלי ברכה.

ואם הקריאה היא כשהוא נמצא בעיר אחרת, מצוה לקרותה בפני עשרה ואם אין לו עשרה מברך אף בלי עשרה, ובן עיר אחרת יכול להוציא שם במקרא מגילה ובברכותיה.

**ב. מהיכן קורא אדם את המגילה ... הלכה כדברי האומר
כולה ... צריכה שתהא כתובה כולה**

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מגילה

כבר התבאר לעיל דף יח. שצריך⁷ שתהא כתובה כולה לפניו לכתחלה, ובדיעבד אם השמיט הסופר תיבות באמצעה של המגילה, אפילו עד הציה, וקראם הקורא על פה⁸, יצא. ואם אין לו מגילה אחרת קורא בה לכתחלה⁹.

והציה יש לעיין אם כשירה בדיעבד¹⁰, אבל יותר מהציה פסול ואפילו אם האותיות כתובות, אלא שהן ממושטשות ואין רישומן ניכר, וכן אם היו נפסקין האותיות חשוב כחסר ופסולה¹¹.

ומשערים חושבין כולה או מקצתה במספר התיבות ולא במספר האותיות, ואפילו המיעוט של האותיות ממושטשות, כל שיש בכל תיבה או ברובה איזה אות ממושטש פסול¹².

וכל זה בהשמיט באמצעה אבל אם השמיט תחלתה או סופה¹³, אפי' מעוטה, לא יצא¹⁴, ואפשר אפילו בחסר רק פסוק ראשון או אחרון גם לא יצא¹⁵.

ואפי' באמצעה שכשר בדיעבד זה דוקא שלא השמיט ענין שלם, אבל בהשמיט ענין שלם נראה כספר חסר, והרי הוא כקורא במגילה פסולה. שאינו יוצא¹⁶.

⁷ שו"ע ונו"כ תרצ ג

⁸ דמה שאמרנו בדף יז שבעל פה לא יצא היינו אם קרא בע"פ את כל המגילה או רובה אבל אם קרא מקצתה כשרה דיעבד, ואפילו אם היתה סיבת קריאתו בע"פ מפני שהסופר השמיט בה איזה תיבות באמצעה עד הציה והוכרח הקורא לקרותם בע"פ אף שלכתחלה אינו נכון לקרות במגילה שחסרה תיבות מ"מ בדיעבד יצא. מ"ב שם ז

⁹ מ"ב שם ח

¹⁰ דברמב"ם בהלכה זו משמע דפסולה, וברא"ש ור"ן משמע דכשרה, וכן משמע לשון הטור ושולחן ערוך. מ"ב שם ט ושער הציון שם ס"ק ח

¹¹ ביאור הלכה שם ד"ה אלא.

¹² במספר האותיות אלא ברם צריך לברר דלכל הסברות הנ"ל משמע לכאורה דאם לא היסר בראש ובסוף וגם באמצע לא היסר ענין שלם כשר, כ"ז דלא היסר רובה ולפ"ז משכחת בשחיסר בכל תיבה ותיבה שבמגילה מקצת אותיות עד שלא יהיה אפשר לקרות כלל המגילה בשביל זה ואיך ס"ד דיהיה כשר הלא אין זה ספר כלל, ובע"כ דאין אנו חושבין כולה או מקצתה במספר האותיות אלא במספר התיבות ואפילו המיעוט של האותיות ממושטשות כל שיש בכל תיבה או ברובה איזה אות ממושטש פסול. ביאור הלכה שם ד"ה אבל רמ"א שם

¹³ בענין זה יש מבוכה בין הפוסקים דמדברי הרא"ש בפ"ב סימן ד' משמע להקל בזה בדיעבד בכל גונוי בין בחסר בראש הספר ובין בחסר ענין שלם כ"ז שלא חסר רוב הספר עי"ש והב"ח מצדד כדבריו ובדברי הרשב"א והאורחות חיים ג"כ יש לעיין אם לא פליגי אהדדי דאפשר להרשב"א דוקא בתחלת הספר יש קפידא אמנם באמצע אפילו ענין שלם לא חיישינן בדיעבד וכמו שנשמע כן באמת הפר"ח וכן משמע לכאורה ברשב"א ור"ן עי"ש ומ"מ לדינא אין לנו לנמות מדעת ההג"ה. ביאור הלכה שם ד"ה אבל

¹⁴ מיהו בחסר תיבות בפסוק ראשון או אחרון בודאי לא מסתברא להחמיר. מ"ב שם יא ושער הציון שם ס"ק י

¹⁵ מ"ב שם יב אולם זה רק לענין שלא יחשב כמגילה כשרה אבל אם כל המגילה כתובה לפניו וקרא בעל פה תחילתה או סופה ואפילו ענין שלם יצא ידי חובה שהרי קראה מקצתה על פה יצא בדיעבד ולענין זה אין

הלכות הדף היומי

מסכת מגילה

ג. שאם תפרה בחוטי פשתן פסולה ... שאם הטייל בה שלשה חוטי גידין כשרה ... ובלבד שיהו משולשין

מגילה נקראת ספר דכתיב (אסתר ט פסוק לב) וְנִכְתָּב בְּסֵפֶר, ולפיכך יש לתפור בגידי בהמה את כל¹⁷ יריעות המגילה זו אל זו עד שיהיו מגילה אחת¹⁸, כספר תורה¹⁹, ואם תפורה כולה בגידין א"צ לדקדק כמה תפירות, עושה²⁰. ומגילה שתפר יריעותיה זה לזה בחוטי פשתן, פסולה²¹.

אולם מכיון שנקראת גם איגרת, אם תפרה בחוטי פשתן יכול להכשירה על ידי שיטיל ג' חוטי גידים, וכשרה²², ובלבד שיהיו משולשות, ומפני שיש בו פירושים שונים²³, צריך לצאת ידי כולם ויעשה שלשה תפירות בראשה של כל יריעה וג' בסופה וג' באמצעיתה. ותפירה אחת בחלק הרביעי מצד זה ותפירה אחת בחלק הרביעי שמצד האחר כי צריך לשער היריעה כאלו נחלק לד' חלקים.

אם אין לו גידין יותר, מוטב לתפור הנשאר בחוטי פשתן מלהניחו בלא תפירה, אבל אם יש לו גידין יתפור כולה בגידין.

קשרי התפרים, יש לעשותם כמו בספר תורה בגב היריעות, ולא מבפנים בצד הכתוב, משום נוי. צריך להניח שיוור בראש היריעה ובסופה, של כל יריעה ויריעה כשתפרם יחד, ובמשהו סגו.

חילוק מה קרא על פה ודלא כבגדי ישע שיצא לחלק בזה וכן מוכח סתימת הפוסקים. ביאור הלכה שם ד"ה דוקא.

¹⁷ רמ"א תרצא ו

¹⁸ ועי' צפנת פענח מהדו"ת תחילת עמוד נב, שצידד שהוא דין שצריכים דוקא תפירה (בין בס"ת ובין במגילה), והעשויה מיריעה אחת גדולה פסולה, ועי' שו"ת מור ואהלות אוהל בית הרואה סי' יג

¹⁹ רמב"ם מגילה פ"ב הי"א, א"ח הל' מגילה ופורים סי' יד וכלבו סי' מה

²⁰ חיי אדם כלל קנב יד ואע"ג בספר תורה צריך לתפרו בכל ארכו במגילה כיון שנקראת איגרת הקלו בה שאינה צריכה כספר תורה ממש ואף בשני מקומות כשירה. כמבואר בירושלמי מגילה פ"ב ה"ב

²¹ שו"ע ונו"כ תרצא ה, ומשמע שינו יוצא ידי חובה ועי' מועד לכל חי סי' לא אות סב, שאם אינו מוצא תפורה בגידים, בדיעבד כשרה התפורה בפשתן (ע"ש שציין לדברי הרדב"ז ח"ב סי' תרסה, והמטה יהודה, וצ"ע. ועי' שו"ת ישיב משה ח"ב סי' קפמ, במדביק את היריעות.

²² שו"ע ונו"כ שם ו

²³ דרש"י פי' שמחלק לד' חלקים את אורך היריעה ויהיה תפירה אחת למעלה בסוף רביע והשניה בסוף הציה והשלישית בתחלת הרביע של צד מטה והר"ף פי' משולשין כפשוטו שנים בשני ראשי היריעה ואחת באמצע ממש והרמב"ם מפרש משולשין ג' תפירות בראש היריעה וג' בסופה וג' באמצעיתה וכשיעשה כעצת המחבר יצא ידי כולם. ביאור הלכה שם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מגילה

קרא במגילה התפורה בפשתן, לא יצא ידי חובה²⁴, ויש שכתבו שבדיעבד יצא²⁵, ויש מן הגאונים והראשונים שכתבו שדוקא למקרא מגילה בעיבור היא פסולה²⁶.

ד. הקורא במגילה הכתובה בין הכתובים לא יצא ... אבל מחסרא ומייתרא פורתא לית לן בה ... בצבור שנו

המגילה צריך²⁷ שיהא כתובה לבדה שלא תהא מחוברת עם הספרים, ספרי הכתובים, שאם היא מחוברת לא הוי פרסומי ניסא שנראה כקורא במקרא, ואם היא מחוברת עמהם וקרא בה ביחיד, יצא²⁸, שבלאו הכי אין בה פרסומי ניסא, ובלבד שתהא נגללת כס"ת, אבל בצבור לא יצא²⁹. וכל י' מקרי צבור³⁰.

אם יריעותיה עודפות מעט על שאר היריעות שבספר, או חסירות מעט אפילו בצבור יצא בה, שעל ידי זה יש לה היכר לעצמה.

ה. שיור התפר הלכה למשה מסיני ומחו לה אמוחא ולא אמרו אלא כדי שלא יקרע

כשם שבספר תורה תקנת חכמים שאין לתפור בקצה היריעה ממש, אלא יש להניח מעט מקום חלק עד למקום התפירה³¹, כדי שלא יקרע, שאם יתפור בקצה ממש, חוששים שבשעת גלילת ספר התורה יהדק אותו ועשוי להקרע, אבל אם שייר מקום עד למקום התפירה, יש לו מקום להמתח בקצה העליון

²⁴ ר"א מן ההר מגילה יט ב, ועי' מאירי והמאורות ונמוקי מגילה שם א, ועי' מחז"ו (גולדשמידט) הוספות להל' קריאת התורה (עמ' קצא): אפילו בדיעבד פסולה, וכ"מ מסתימת שא"ר

²⁵ מועד לכל חי סי' לא אות סב, שאם אינו מוצא תפורה בנידים, בדיעבד כשרה התפורה בפשתן (ע"ש שציין לדברי הרדב"ז ח"ב סי' תרסה, והמטה יהודה, וצ"ע וכן יבלקוט יוסף קצוש"ע אורח חיים סימן תרצא – דיני כתיבת המגילה סעיף י מחזון עובדיה פורים עמוד רמב.

²⁶ באוצה"ג חלק התשובות מגילה יט א; עי' האורה ח"א סי' סז; עי' מאירי

²⁷ שו"ע ונו"כ שם ה

²⁸ משמע אף לכתחלה אף שיש לו מגילה כתובה לבדה ויכול לקרות בזו [פמ"ג] אבל הרי"ף והרא"ש והטור כתבו דיצא [ביאור הגר"א]. ביאור הלכה שם ד"ה היחיד

²⁹ ועיין בה"ל שם ד"ה בצבור – בטורי אבן פי' דדוקא בזמן שאין קורין את המגילה אלא בצבור והיינו שלא בזמנה דבעי פרסומי ניסא לכן מגילה הכתובה בין הכתובים דליכא פרסומי ניסא לא יצא אבל בזמנה לא היישנין להא דכתובה בין הכתובים ע"ש

³⁰ מ"ב שם כג

³¹ שו"ע ונו"כ יו"ד רעה א

הלכות הדרף היומי

מסכת מגילה

והתחתון³², ואם רואה שנמתח מיד הוא מפסיק ואינו נקרע, כך גם במגילה צריכים לשייר מעט מקום בקצה היריעה, שגם במגילה יש לחוש שתקרע בגלילתה, ודי בשיור משהו³³. ומכל מקום אם תפרה עד הקצה ולא שייר, הספר תורה או המגילה כשרה³⁴.

ו. הנל כשרין לקרות את המגילה חוץ מחרש שוטה וקטן

אחד³⁵ הקורא את המגילה ואחד השומע מן הקורא, יצא ידי חובתו, והוא שישמע ממי שהוא חייב בקריאתה. לפיכך היה הקורא חרש המדבר, ואינו שומע כלל³⁶, או קטן³⁷ או שוטה³⁸, השומע ממנו לא יצא. אך החרש חייב לקרוא לעצמו³⁹.

י"א⁴⁰ שהשומע מן החרש יצא בדיעבד, וקשה לסמוך על היתר זה⁴¹ ומ"מ לכתחלה כו"ע מודים שלא יעמידוהו להוציא רבים ידי חובה.

³² ש"ך שם א

³³ שו"ע ונו"כ או"ח תרצא ז

³⁴ ב"ח יו"ד שם

³⁵ שו"ע ונו"כ תרפט ב

³⁶ ואף על גב דבעלמא קי"ל דאם לא השמיע לאזנו יצא כבסימן ס"ב וסימן קפ"ה הכא לענין מגילה דהוא משום פרסומי ניסא החמירו בו יותר דהשמיעה לאזנו הוא לעיכובא ולפי זה מי שקורא המגילה לעצמו צריך לזוהר מאד שישמיע לאזנו, דאי לאו הכי אפילו בדיעבד לא יצא, א"נ דחרש גרע מפי שאינו יכול להשמיע לאזנו. מ"ב שם ה שער הציון ס"ק ז

³⁷ אף על גב דקטן נמי חייב עכ"פ מדרבנן אפ"ה אינו יכול להוציא את הגדול דלגבי קטן הוא תרי דרבנן (ר"ל דעצם קריאת המגילה הוא רק מד"ס וחיובו של קטן הוא ג"כ רק מדרבנן בכל המצות) משא"כ גדול הוא חד דרבנן ולא אתי תרי דרבנן ומפיק חד דרבנן. מ"ב שם ו

³⁸ כתב המ"ב (תס ד) הוא המאבד מה שנותנים לו. ובגמ' (חגיגה דף ג.) נתנו עוד סימנים, הקורע את כסותו, והמהלך יחידי בלילה, או לן בביה"ק, אמנם זה דווקא אם עושה דברים אלו דרך שטות. וסימנים אלו לאו דווקא, אלא אפילו עושה דברים אחרים דרך שטות הרי זה בכלל שוטה, כגון אלו שכל מעשיהם כחפזון ואינם מתונים בעניניהם ולא מכוונים לסוף הענין ולתכלית המעשה. עיין ש"ך יו"ד א כד ובתבו"ש שם כט ובדרכ"ת קנו.

³⁹ מלשון השו"ע משמע דאינו בר חיוב כלל אף לקרות לעצמו אכן מסברתו כב"י שכתב דמשום פרסומי ניסא הוא משמע לכאורה דהוא רק לענין להוציא אחרים שהם פקחין צריכין לשמוע מאיש ששומע באזניו דוקא עי"ש משום דהלא אותן אחרים יכולין לקרות לעצמן או להשתדל שיוציאן איש אחר שיש לו חוש השמיעה כמותו אבל לא לפוטרו לגמרי מקריאה עכ"פ. אכן לדינא אין נ"מ דבלא"ה הלא דעת כמה ראשונים הרשב"א והרי"א והרשב"ץ שגם לאחרים הוא מוציא וכ"ש שהוא בעצמו בר חיובא וגם ברמב"ם יש חלופי גרסאות וכן הסכימו כמה אחרונים כמ"ש במ"ב וע"כ חרש לעצמו בודאי מחויב לקרות בעצמו כיון שאינו שומע ואף אם יקראנו בלא טעמים ג"כ אין קפידא. ולשון ריא"ז קשה קצת שכתב דיכול לקרות לכתחלה לעצמו מאי לשון יכול בזה דהלא לכאורה מחויב לעשות כן. ביאור הלכה שם

⁴⁰ הב"ח והפרי חדש והגר"א והשאנת אריה בסימן ז', מלבד כמה ראשונים שעומדים בשיטה זו. שער הציון

שם ס"ק ט

⁴¹ שע"ת ס"ק ב

הלכות הדרף היומי

מסכת מגילה

חרש אם שומע כשמדברים לו בקול רם⁴², או שומע קצת, ומגביר את הקול על ידי מכשיר שמיעה, אין דינו כחרש ומוציא אחרים ידי חובתם, אפילו אם כעת הוא אינו שומע, כיון שקורא בקול נמוך. אך אם אינו שומע אלא על ידי מכשיר שמיעה אינו יוצא ידי חובה בשמיעה וצריך לקרוא בעצמו⁴³.

מי שכבדו אוננו או שהוא רחוק מן הבימה ואינו יכול לשמוע היטיב מן הקורא, יזהר לקרות לעצמו ממגילה כשרה, או עכ"פ יאחוז חומש והתיבות שיחסר לו יאמר תיכף מן החומש⁴⁴.

אין יוצאים ידי חובת מקרא מגילה בשמיעה ברמקול או דרך הטלפון או בשידור חי⁴⁵.

קטן בן י"ג שנה ומעלה שלא נבדק אם הביא ב' שערות, בקריאת המגילה בליל פורים⁴⁶ יש להקל שיוכל לשמש כבעל קורא להוציא את הרבים ידי חובתו, כיון שחיוב הקריאה בליל פורים הוא מדרבנן, אבל בקריאת המגילה ביום פורים שהוא מדברי קבלה, שהם כדברי תורה, אין להוציא את הרבים ידי חובתן אלא בגדול שנתמלא זקנו, או שנבדק שהביא שתי שערות.

במקום חדחק כשאין שם אנשים בקיאים במקרא מגילה, יכול להוציאם קטן שהגיע לחינוך⁴⁷.

⁴² מ"ה שם ה בשם השע"ת

⁴³ מנחת שלמה סי' ט

⁴⁴ מ"ב שם

⁴⁵ שהרי הקול הנשמע ע"י הרמקול והטלפון וכיו"ב אינו קול האדם כלל, אלא קול המכשיר שקולט את קול האדם ומהפכו לגלים חשמליים המרעידים ושוב נוצר קול חדש קול חשמלי מתכתי, והרי זה כשומע קריאת המגילה מהקלטה. מהרש"ם בדעת תורה סי' זה המהר"י ענגיל זצ"ל בחידושו לברכות דף כ"ה ע"א, ועיין מש"כ בהגרש"ז אויערבך זצ"ל בס' מנחת שלמה סי' ט' אחרי שהאריך עפ"י מומחים באופן פעולת הרמקול והטלפון מסיק "ולפי הדברים שאמרנו נראה שיש לשמיעה זו דין הנפת סודרים שהיתה באלכסנדריה של מצרים דחשיב רק כיוודע באיזו ברכה הש"ץ עומד ולא יותר, וכיון שכך אין לענות 'אמן' על שום ברכה ששומע דרך טלפון ורדיו, דאיננו קול המדבר אלא רק הממברנה (המכונה) היא המדברת, ודינו כעונה אמן לבטלה, ורק אם עומד בביהכ"נ או בסמוך לו ושומע חזרת הש"ץ או שאר ברכות ע"י רמקול או שפיר נגרר אחר הציבור ועונה 'אמן', מידי דהוי אאלכסנדריה של מצרים, אבל אי אפשר כלל לצאת בשמיעה זו בשום דבר שחייבים לשמוע מפי אדם" ומסיים "דהחושבים אחרת אין זה אלא מחמת שאינם יודעים מיבם של מכשירים אלה וחושבים מחשבות הבל שחומי הטלפון והרדיו מוליכים ממש את קול האדם" וכן בשו"ת מנח"י ח"א סי' ל"ז וה"ג סוס"י ל"ה, שו"ת יחוד ח"ב סי' ס"ח וה"ג סי' נ"ד, שו"ת משנה הלכות ח"ד סי' פ"ה, שו"ת קנין תורה ח"א סי' ע"ה, מועדים וזמנים ח"ו סי' ק"ה.

⁴⁶ שערים המצוינים בהלכה סי' קמ"א סק"ז עפ"י שו"ת בנין שלמה סי' נ"ח עפ"י הנוב"י (הו"ד בשע"ת לעיל סי' תרפ"ז סק"א) וטורי אבן מגילה ד' ע"א ד"ה כגון

⁴⁷ במ"ב ס"ק ו בשם העקרי דינים שכתב בשם סמא דחי

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>